

**Управління освіти виконавчого комітету
Нововолинської міської ради Волинської області
Міський методичний кабінет
Нововолинська загальноосвітня школа №3**

Матеріали

**вивчення та узагальнення перспективного педагогічного досвіду
вчителя світової літератури
Ладжинської Лідії Іванівни**

**Виховання естетичних смаків школярів засобами
різних видів мистецтва та використання інформаційно-
комунікаційних технологій на уроках світової літератури**

**Прекрасне породжує добре.
Д. Кабалевський**

**Мистецтво, ти даруєш благодать.
Ти вмєєш вирвать мить із плину часу
І в ній Божисту вєчність передать.
Вільям Вордсворт**

Досвід вивчено та узагальнено методистом міського методичного кабінету
Хвіщук Ольгою Володимирівною

Обговорено і схвалено на засіданні ради міського методичного кабінету

Протокол № _____ від _____ 2014 року

Зміст

Розділ 1. План вивчення та узагальнення перспективного педагогічного досвіду вчителя світової літератури Ладижинської Лідії Іванівни

1.1. Організаційна робота з вивчення досвіду 4-5

1.2. Підготовча робота з вивчення досвіду 6

1.3. Вивчення досвіду 7

1.4. Узагальнення досвіду 8

Розділ 2. Інформація про автора ППД 9-10

Розділ 3. Опис перспективного педагогічного досвіду 11-24

Список використаних джерел 25

Додаток 1. Розробка циклу уроків „Олександр Сергійович Пушкін. Життя і творчість” 26-52

Додаток 2. Розробка позакласного заходу за творчістю Олександра Сергійовича Пушкіна 53-83

Додаток 3. Розробка позакласного заходу за творчістю Марини Цветаєвої 84-125

Розділ 1

План

**вивчення та узагальнення перспективного педагогічного
досвіду вчителя світової літератури**

Нововолинської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №3

Нововолинської міської ради Волинської області

Ладижинської Лідії Іванівни

Тема досвіду: виховання естетичних смаків школярів засобами різних видів мистецтва та використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках світової літератури.

Мета вивчення досвіду: вивчення системи роботи вчителя світової літератури з виховання естетичних смаків школярів засобами різних видів мистецтва та використання інформаційно-комунікаційних технологій.

1. Організаційна робота з вивчення досвіду

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальний
1	Індивідуальна бесіда з учителем із метою ознайомлення володіння найновішими дослідженнями психолого-педагогічної, методичної літератури з визначеної проблеми, публікаціями у фаховій пресі, використання ППД інших педагогічних працівників області, України.	Вересень, 2013	Хвіщук О. В.
2	Аналіз календарного планування, поурочних планів, ведення шкільної документації.	Вересень-жовтень, 2013	Хвіщук О. В.

3	<p>Література для опрацювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ „Зростання професійної майстерності вчителя”, „Школа ”, №1, січень 2008; ➤ „Використання ІКТ на уроках світової літератури”, „Школа”, №19, жовтень 2011; ➤ „ІКТ в навчально-виховному процесі”, „Школа”, №7, липень 2010; ➤ „Сучасні інформаційні технології при викладанні предметів у загальноосвітній школі”, газета „Українська мова і література”, № 43-44, листопад 2011 року. 	Вересень-жовтень, 2013	Ладжинська Л. І.
4	Аналіз опрацьованої літератури з проблеми з метою вивчення основних завдань.	До 24.10. 2013	Ладжинська Л. І.
5	Консультації із самокорекції досвіду, систематизації та узагальнення спостережень.	28.11.2013	Хвіщук О. В.
6	Консультативна допомога з питання реалізації завдань.	Протягом року	Хвіщук О. В.
7	Ознайомлення з веденням шкільної документації.	Січень, 2014	Хвіщук О. В.

2. Підготовча робота з вивчення досвіду

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальний
1	Вивчення системи роботи вчителя з проблеми.	Вересень-травень, 2013-2014	Хвіщук О. В
2	Аналіз, корекція досвіду.	Квітень, 2014	Хвіщук О. В
3	Попереднє вивчення результативності практичної діяльності вчителя шляхом проведення співбесіди з педагогом та анкетування школярів.	Грудень, 2013 – квітень, 2014	Хвіщук О. В

3. Вивчення досвіду

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальний
1	Відвідування системи уроків учителя та позаурочних, позакласних заходів.	Листопад-грудень, 2013; березень-квітень, 2014	Хвіщук О. В.
2	Аналіз участі педагога в науково-практичних конференціях, семінарах, педчитаннях, засіданнях міських методичних об'єднань.	Жовтень, 2013 – квітень, 2014	Хвіщук О. В.
3	Завершення вивчення досвіду.	Травень, 2014	Хвіщук О. В.

4. Узагальнення досвіду

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальний
1	Систематизація зібраних матеріалів, підготовка їх для узагальнення й опису.	Квітень-травень, 2014	Хвіщук О. В., Ладжжинська Л. І.
2	Опис досвіду роботи вчителя з проблеми, оформлення матеріалів та внесення в міську картотеку ППД.	Червень, 2014	Хвіщук О. В., Ладжжинська Л. І.
3	Обговорення узагальнених матеріалів на раді міського методичного кабінету.	Червень, 2014	Хвіщук О. В., Ладжжинська Л. І.
4	Ознайомлення вчителів світової літератури з досвідом Ладжжинської Лідії Іванівни на засіданні міського методичного об'єднання.	Серпень, 2014	Хвіщук О. В., Ладжжинська Л. І.

Розділ 2

Інформація про автора ППД

- Закінчила Луцький державний педагогічний інститут імені Лесі Українки в 1984 році
- Освіта: вища
- Посада: учитель
- Категорія: вища
- Звання: учитель-методист
- Педагогічний стаж: 30 років
- Проблемне питання: використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках світової літератури

Ладжинська Лідія Іванівна,
учитель світової літератури

1. **Прізвище, ім'я, по батькові:** Ладжинська Лідія Іванівна
2. **Освіта:** вища
3. **Спеціальність за дипломом:** учитель російської мови та літератури
4. **Який навчальний заклад і коли закінчив:** Луцький державний педагогічний інститут імені Лесі Українки, 1984 р.
5. **Педагогічний стаж:** 30 років
6. **Місце роботи, адреса, контактний телефон, E-mail:** Нововолинська загальноосвітня школа I -III ступенів №3 виконкому Нововолинської міської ради Волинської області; вулиця Грушевського, 19, м. Нововолинськ, Волинська обл., 45400, Україна; телефони: (03344) 2-38-07 або (03344) 2-39-46; e-mail zoshnomer3@list.ru
7. **Фах:** учитель світової літератури
8. **Кваліфікаційна категорія:** „спеціаліст вищої категорії”
9. **Педагогічне звання:** „учитель-методист”
10. **Нагороди:** грамота товариства „Знання” – 1989 р., грамота відділу освіти виконкому Нововолинської міської ради – 2001 р., почесна грамота виконавчого комітету Нововолинської міської ради – 2004 р., грамота управління освіти виконавчого комітету

Нововолинської міської ради – 2006 р., почесні грамоти виконавчого комітету Нововолинської міської ради – 2007, 2009, 2011 року; сертифікат за участь у Восьмому всеукраїнському конкурсі „Вчитель-новатор” – 2011 рік; диплом обласного управління освіти – 2011 (фіналіст II (обласного) туру Всеукраїнського конкурсу „Вчитель року – 2011”), грамота обласного управління освіти – 2012 р.; подяка Волинської обласної державної адміністрації – 2012 р., лауреат Всеукраїнського конкурсу „Класний керівник року – 2012”, грамота обласного управління освіти – 2013 року (переможець обласного етапу Всеукраїнського конкурсу „Класний керівник року”).

11. Проблема, над розв'язанням якої працює автор: виховання естетичних смаків школярів засобами різних видів мистецтва та використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках світової літератури.

Розділ 3

Опис

перспективного педагогічного досвіду

1. Тема досвіду: виховання естетичних смаків школярів засобами різних видів мистецтва та використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках світової літератури.

2. Вступ

Педагогічне кредо вчителя

Потреба краси і творчості нерозлучна з людиною...

Федір Достоевський

**Ладжинська Лідія Іванівна,
учитель світової літератури**

Однією з найважливіших задач педагогіки є формування творчої особистості підлітка. Завдання вчителя полягає передусім у тому, щоб максимально активізувати внутрішні ресурси своїх вихованців, аби вони самі могли впоратися з різноманітними навчальними, а в подальшому – виробничими проблемами.

З усіх дидактичних принципів мені дуже імponує той, що вимагає працювати охоче, захоплююче, тобто так, щоб дитині було цікаво на занятті. Він надзвичайно актуальний. Здивувати, заінтригувати школяра – це заохотити його до читання та творчості.

Зробити процес навчання цікавим, різноманітним, ефективним, демократичним допомагають новітні підходи до організації праці на уроці.

Дослідження, проведені Національним тренінговим центром у 80-х роках у США, показують, що використання інтерактивних технологій дозволяє різко збільшити процент засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість учня, а й на його почуття, волю...

Найменших результатів можна досягнути за умов пасивної праці (лекція – 5%, читання – 10%). Найбільших – інтерактивного (дискусійні групи – 50%, практика через дію – 75%, навчання інших чи негайне застосування – 90%).

Це, звичайно, середньостатистичні дані, але таку закономірність простежить кожен педагог.

На занятті можна використовувати одну (максимум – дві) інтерактивну вправу, але не їх калейдоскоп.

Використання новітніх технологій сприяє фаховому зростанню педагога. Уроки мають захоплювати учнів. Вони повинні пробуджувати в них інтерес та мотивацію, навчати самостійному мисленню та діям.

Застосування новітніх технологій висуває певні вимоги до структури занять. Як правило, вона складається з п'яти елементів. Першим є мотивація. Наступним – оголошення, представлення теми й очікуваних навчальних результатів, надання необхідної інформації, тоді – інтерактивна вправа, що має бути центральною частиною уроку. І в кінці – підсумок та оцінювання результатів навчання.

Педагог переконана, що вирішення проблеми формування творчої особистості підлітка відбувається завдяки використанню на уроках особистісно орієнтованого навчання, взаємодії мистецтв, міжпредметних зв'язків, а також інформаційно-комунікаційних технологій. **Адже, як писав Василь Сухомлинський, „високий професіоналізм учителя вимірюється не тільки кількістю знань, він полягає в повному та вмілому використанні того, що знаєш”.**

Головне завдання вчителя світової літератури – допомогти учням зрозуміти художній твір, глибоко осягнути його мистецьку сутність.

Шляхом реалізації такого завдання є використання фонового матеріалу, адже музика, живопис... насичують урок емоціями, роблять його повнішим.

Важливо й цікаво знати, яку роль відігравали музичні твори, образотворче мистецтво в житті письменника та як художня творчість позначилася на натхненні того чи іншого митця. Наприклад, вивчаючи поетичні та прозові твори Олександра Сергійовича Пушкіна, учитель використовує музику, живопис, інші види мистецтва, бо переконаний у тому, що проведення паралелей між різними видами мистецтва допомагає школярам глибше уявити час, коли жив і творив митець.

Мистецтво, ти даруєш благодать.
Ти вмійш вирвать мить із плину часу
І в ній Божисту вічність передать.

Вільям Вордсворт

Прекрасне породжує добре.
Д. Кабалевський

Мистецтво не має меж.
„Повчальне слово Птахотепа”

Не відмежовуючись від інших засобів навчання, Лідія Іванівна активно цікавиться можливістю впровадження мультимедійних технологій у навчальний процес, залучає учнів до сучасних методів роботи з інформацією, бо переконана, що застосування комп'ютерів на уроках світової літератури створює передумови для переходу від механічного засвоєння фактологічних знань до оволодіння вміннями самостійно набувати нові знання.

Комп'ютеризоване навчання світової літератури ґрунтується на таких принципах:

- ✚ **індивідуалізація** (учитель має змогу персонально працювати з кожним учнем, ураховуючи його знання та здібності);
- ✚ **диференціація** (можна обирати необхідні варіанти навчальних завдань);
- ✚ **інтенсифікація** (різні засоби презентації навчального матеріалу, його структурування із широким залученням інтерактивних видів і форм робіт).

Воно сприяє розвитку таких форм навчання:

- **пізнавальна** (пошук, вивчення та опрацювання інформації);

- **тренувальна** (формування й розвиток різних видів діяльності);
- **дослідницька** (проведення досліджень, зіставлення);
- **діагностична** (швидке з'ясування рівня засвоєння навчальної теми);
- **допоміжна** (підготовка, опрацювання, зберігання та роздрукування текстів).

При відповідному доборі та методиці роботи, використанні принципів системності, доступності й наочності, цікавий матеріал комп'ютерних програм активізує увагу школярів, підносить емоційний тонус навчально-пізнавальної діяльності, слугує опорою емоційної пам'яті, знижує напругу на уроці.

Отож **використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках світової літератури допомагає вирішенню таких завдань:**

- ✓ зацікавлення творами світової літератури;
- ✓ унаочнення навчального матеріалу (мультимедіа дозволяють на якісно новому рівні сприймати, переробляти й подавати різноманітну інформацію: текстову, графічну, звукову...);
- ✓ розширення знань школярів із певної навчальної теми;
- ✓ перевірка та самоперевірка набутих знань та вмінь учнів (тестування, виконання контрольних вправ, проблемних завдань за допомогою комп'ютерних програм);
- ✓ виконання творчих робіт різного роду (створення за допомогою комп'ютерних технологій власних творчих проєктів (доповідей, рефератів, творів), для яких зібрана важлива інформація).

На сучасному етапі розвитку освітньої системи в процесі викладання літератури зростає роль інноваційних технологій. Їх використання значно сприяє піднесенню якості та інтенсивності навчального процесу, приверненню уваги учнівської молоді до найкращих надбань світового красного письменства.

Так, за допомогою комп'ютерної техніки вирішується проблема забезпечення вчителя й учня художніми текстами та науково-методичною літературою.

Великим заохоченням до освоєння школярами літературних скарбів народів світу є можливість використання в навчальному процесі можливостей Інтернету.

Серед найцікавіших сайтів, які педагог рекомендує дітям, слід назвати такі:

- Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади): <http://ae.lib.narod.ru>
- Літературна Інтернет-бібліотека школяра: <http://litbook.by.ru>
- Антична література: <http://pergam.chat.ru>
- Електронна бібліотека „Джерело”: <http://ukrlib.com>
- Бібліотека Українського центру: <http://ukrcenter.com>
- Національна бібліотека України для дітей із віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>

О. О. Ісаєва писала: „Ефективне використання комп’ютерних технологій та Інтернету при вивченні літератури є засобом розвиваючого навчання, який вивільняє багато часу вчителя та учнів для творчої роботи та здатен стимулювати інтерес школярів до читання літературних творів”.

CD зі світової літератури може містити такі матеріали: статті енциклопедичного характеру про письменника, літературну добу, історичні події, тексти художніх творів, фото- та кіноматеріали до теми, ілюстрації, аудіокліпи та музичні фрагменти із творів, висловлювання, що є знаковими для розуміння даної теми, інтерактивні завдання та навчальні ігри різного характеру, різноманітні покажчики до теми.

Комп’ютерні технології сприяють глибокому засвоєнню матеріалу, розвитку образного мислення і творчої уяви, логічного та аналітичного мислення, прищепленню інтересу до літератури, розвитку зв’язного мовлення, виробленню й розвитку навичок виразного читання, виробленню вмінь та навичок роботи з текстом літературного твору, упровадженню інтерактивних технологій, а уроки з їх використанням будуть образними, наочними, цікавими...

На основі новітніх комп’ютерних технологій у процесі вивчення світової літератури з’явилися можливості поєднати чуттєві, слухові та зорові компоненти інтерактивного впливу на свідоме та підсвідоме сприйняття художнього твору читачем. Це активізує творче сприйняття учнями художніх творів зі світової літератури.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій має великі потенційні можливості для оптимізації навчання, виховання та розвитку школярів.

Ефективність засвоєння учнями монографічних та оглядових тем також залежить від візуалізації навчального матеріалу. Із допомогою програмно-педагогічних засобів можна здійснити віртуальну екскурсію до музеїв і культурних центрів світу, ознайомитися з надбаннями людства у вигляді віртуальних картин, скульптур, будівель, предметів мистецтва...

Так, у 9 класі під час вивчення творчості Олександра Сергійовича Пушкіна на уроках та в позаурочний час завдяки засобам мультимедіа стало можливим провести заочну екскурсію місцями, де бував поет, продемонструвати широкий спектр наочності у вигляді слайдів: портрети митця слова та його батьків, репродукції картин, малюнки художників-сучасників, карту, фотографії, фотокопії документів, ілюстрації до творів автора, а також переглянути фільм-оперу „Євгеній Онегін”, уривки з фільму „Пушкін. Остання дуель”...

Арсенал дидактичних можливостей мультимедійних засобів навчання можна визначити так:

- урізноманітнення форм подання інформації та типів навчальних програм;
- створення навчальних середовищ, які забезпечують „занурення” учня в уявний світ, у певні соціальні і виробничі ситуації;

- забезпечення негайного зворотного зв'язку, широкі можливості діалогізації навчального процесу;
- широка індивідуалізація процесу навчання, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення поля самостійності;
- широке застосування ігрових прийомів та відтворення фрагментів навчальної діяльності;
- активізація навчально-виховної діяльності учнів, посилення їх ролі як суб'єктів навчальної діяльності (можливість обирати послідовність вивчення матеріалу, визначення міри й характеру допомоги...);
- посилення мотивації навчання.

Отож завдяки мультимедійним технологіям відбуваються суттєві зміни в навчальному процесі, у центрі якого знаходиться особистість учня, а головною метою стає розвиток інтелектуальних і творчих здібностей школярів, їхньої пізнавальної активності, усвідомлення моральних цінностей, що згодом дасть змогу їм стати здатними до самореалізації, самостійного мислення, ухвалення важливих рішень, уміння працювати над розв'язуванням важливих життєвих проблем.

Та слід пам'ятати, що не всі уроки за державними Програмами можна провести, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології. **Тільки розумне поєднання традиційних методів, форм і прийомів навчання з новітніми технологіями дасть позитивний результат.**

3. Мета дослідження: упровадження ефективних засобів та технологій пошуку, навчання, виховання та самовдосконалення школярів.

4. Завдання дослідження, що визначено відповідно до мети:

- ✚ прилучення школярів до скарбниці світової літератури, виховання в них естетичних смаків засобами різних видів мистецтва;
- ✚ орієнтація в інноваційному просторі та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на уроках світової літератури;
- ✚ урахування індивідуальних особливостей кожної дитини, розвиток її потенціалу та творчих здібностей.

5. Об'єкт дослідження: форми й методи роботи на уроках світової літератури.

6. Предмет дослідження: інноваційна діяльність учителя на уроках світової літератури.

7. Актуальність досвіду

Актуальність досвіду визначається пріоритетними напрямками Національної доктрини розвитку освіти України (2001 року), Концепцією літературної освіти, де наголошено, що система загальної середньої освіти має забезпечувати виховання естетичних смаків школярів, синтезуючи в собі найвищі досягнення культури народів світу. Особливістю роботи з учнями є поєднання традицій із інноваційними процесами, оновлення змісту та форм організації навчально-виховної діяльності, удосконалення творчого потенціалу вчителя, використання в його роботі інформаційно-комунікаційних технологій.

8. Новизна педагогічних ідей полягає в залученні школярів до неперервного самовдосконалення через системне використання різних видів діяльності; у використанні нових підходів, форм, методів, технологій організації роботи з учнями, що ведуть до вдосконалення стосунків учасників навчально-виховного процесу.

9. Науково-теоретичне обґрунтування

Проблема використання інноваційних технологій у вивченні світової літератури на сьогодні достатньо розроблена. Однак існує суперечність між потребами практики й науковим обґрунтуванням їхньої реалізації.

Ось тому, виходячи із актуальності та важливості цієї проблеми, учителем обране таке проблемне питання: „Виховання естетичних смаків школярів та використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках світової літератури”.

Модернізація навчально-виховного процесу на сучасному етапі сприяє формуванню та розвитку творчої особистості, спроможної повноцінно реалізуватись у житті. Одним із кроків підвищення ефективності уроку літератури є впровадження разом із традиційними методами навчання інтерактивних, інформаційно-комунікаційних технологій, які активізують процес особистісно-зорієнтованого навчання й унеможливають домінування одного учасника навчального процесу над іншим.

Передових педагогів усіх часів об'єднувало бажання й уміння працювати, аналізувати результати своєї роботи, своїми індивідуальними якостями впливати на становлення учнів, як творчо мислячих, високоморальних, соціально адаптованих особистостей.

Соціальне замовлення сьогодення – творча особистість.

Світова література як площина формування сучасного світобачення.
Інтеграційні процеси людини, суспільства та природи через синтез мистецтв

Сьогодні педагогіка співробітництва найбільш відповідає принципам гуманізації та демократизації освіти, активізації пізнавальної діяльності, забезпечує партнерську діяльність учителя та учнів, спрямовану на розв’язання системи суспільно та особистісно найважливіших навчальних і життєвих проблем. При такому підході учень є співавтором уроку, основна ж стратегія вчителя полягає у виявленні його індивідуальних здібностей і нахилів та створення сприятливих умов для подальшого їх розвитку. У досягненні цієї мети дуже допомагає впровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Уроки світової літератури – це напружена, науково організована й результативна праця всіх учнів у співтворчості з учителем, яка розвиває творчі здібності учнів, сприяє здобуванню знань учнями самостійною роботою думки, диференціює та індивідуалізує процес навчання, стимулює роботу з додатковою літературою, розвиває аналітичне мислення, уміння робити узагальнення, формує в учнів навички самооцінки та самоконтролю своєї навчальної діяльності.

Сучасний учень – це продукт інформаційного суспільства. Воно відрізняється різноманітністю, рухливістю та мінливістю. Кожен із школярів – яскрава особистість. Інтенсивне навчання необхідне для забезпечення індивідуальних потреб дитини в навчанні.

Китайський філософ Конфуцій казав більш як 2400 років тому: „Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу, я пам’ятаю. Те, що я роблю, я розумію”. Ці три прості твердження обґрунтовують потребу людини в активному навчанні. Дещо змінивши слова великого китайського педагога, можна сформулювати кредо інтерактивного навчання: „Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу та чую, я трохи пам’ятаю. Те, що я бачу, обговорюю, я починаю розуміти. Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок. Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром”.

Перед учителем світової літератури постають два важливих завдання. По-перше, актуалізація творів і, відповідно, закладених у них вічних і загальнолюдських цінностей, а по-друге, пошук

обдарованих дітей та залучення учнів, які хочуть знайти себе, розкрити в собі таланти. Це актуально й на державному рівні. Творчо розкритися учням може допомогти використання на уроках інформаційно-комунікаційних технологій. Інноваційний підхід до навчання дозволяє так організувати навчальний процес, що учневі урок приносить радість і користь, не перетворюючись просто в забаву чи гру.

К.Д.Ушинський писав так: „Педагог... має подбати про те, щоб якомога більше органів чуття – око, вухо, голос, чуття мускульних рухів і навіть, якщо можливо, нюх і смак узяли участь в акті запам'ятовування... За такого дружнього сприяння всіх органів в акті засвоєння ви переможете навіть найлінівішу пам'ять”.

Потреби сучасного життя зумовлюють пошуки нових форм організації навчально-виховного процесу. Використання комп'ютерних технологій та Інтернету є одним із інноваційних засобів вивчення світової літератури, який дозволяє стимулювати інтерес учнів до художніх творів і вивільнити чимало часу для творчої співпраці вчителя та учня, а також дає можливість широко використовувати різні види мистецтва на уроках світової літератури та в позакласній роботі. Звичайно, варто пам'ятати, що постійними компонентами в процесі літературної освіти школярів залишається літературний текст як естетичне явище та діалог, організований учителем: художній текст – читач, читач – автор, художній текст – автор – читач.

Запровадження в навчальний процес сучасних інформаційних, зокрема, комп'ютерно-орієнтованих і телекомунікаційних технологій, відкриває нові способи, надає широкі можливості для подальшої диференціації загального та професійного навчання, усебічної реалізації творчих, пошукових, особистісно орієнтованих, комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності та відповідності запитам практики.

Упровадження сучасних інформаційних технологій на заняттях світової літератури стає однією з актуальних проблем методики викладання предмета. У зв'язку із цим надзвичайно вагомою є проблема підготовки педагогів – словесників до роботи в такому режимі.

Є численні факти того, що вчителі-словесники вважають, що використання комп'ютерів – справа лише вчителя інформатики. Проте практична діяльність кращих учителів світової літератури переконує в тому, що сьогодні й учитель-гуманітарій зобов'язаний уміти користуватися сучасними засобами навчання, насамперед, для того, щоб забезпечити одне з найголовніших прав дитини – право на якісну освіту. Оснащення навчального кабінету комп'ютерною технікою й доцільне використання її на уроці літератури стає обов'язковим атрибутом сучасної школи.

Отож комп'ютерні технології допомагають педагогові під час проведення уроків та позакласних заходів зі світової літератури, тому що дають можливість широко використовувати різні види мистецтва: художню літературу, музику, живопис, архітектуру, скульптуру, фотографію, театр...

Відомо, що **нагальною вимогою сучасності є формування школяра не як пасивного споживача певного обсягу раз і назавжди даної інформації, а як особистості, здатної її самостійно здобувати, поновлювати, коригувати та інтерпретувати протягом усього свого життя**, тому вчитель спонукає дітей до співпраці, а допомагають йому в цьому саме інформаційно-комунікаційні технології. Учні із задоволенням готують випереджувальні завдання, підбирають до уроків та позакласних заходів поетичні твори, музику, фотографії, репродукції картин, уривки з фільмів, декламують вірші, удосконалюють навички виразного читання.

10. Визначення виду досвіду: раціоналізаторський.

11. Основний зміст досвіду ґрунтується на:

- упровадженні в навчально-виховний процес інноваційних технологій, що сприяють розвитку інтелектуальних здібностей учнів та вихованню в них естетичних смаків;
- ознайомленні школярів із новітніми досягненнями педагогічної науки, науково-методичної та науково-популярної літератури.

12. Перспективність

У Програмі зі світової літератури реалізовано нову структуру літературної освіти, яка затверджена відповідними нормативними документами: Концепція літературної освіти (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 26.01.2011 року № 58) та новий Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти. Курс світової літератури в 11-річній загальноосвітній школі поділено на три етапи: 5-7 класи – прилучення до читання, 8-9 класи – системне читання, 10-11 класи – творчо-критичне читання. Вивчення світової літератури в 5–7 класах побудовано на поєднанні проблемно-тематичного та жанрового принципів; у 8–9 класах – історико-літературного й жанрово-родового принципів; у 10-11 класах – історико-літературного та мультикультурного принципів. Така структура дає можливість вивчати твори світової літератури не тільки за хронологією, а й за принципом концентричного розширення (від простого – до складного, від початкових уявлень про літературне явище або творчість письменника – до поглиблення знань про них). Нова структура літературної освіти реалізує принцип перспективності в навчанні, дає можливість учням повертатися до того чи іншого письменника або етапу літератури в різні періоди, виховує в школярів повагу до книги, потребу йти поруч з улюбленими творами й митцями протягом подальшого життя. Завдання вивчення літератури в 5–7 класах (прилучення до читання):

- сформувати в учнів стійкий інтерес до літератури, прилучити їх до читання;

■ сприяти формуванню моральних якостей школярів засобами літератури, їх національній самоідентифікації, розумінню значення української мови та іноземних мов в опануванні здобутків світової культури;

■ дати уявлення про зміст і форму художнього твору, їх складники;

■ сформувати в учнів основні вміння аналізу та інтерпретації художнього твору;

■ сформувати вміння характеризувати літературних персонажів, виявляти засоби виразності;

■ дати основні уявлення про оригінал і художній переклад, сформувати елементарні вміння та навички порівняння художніх творів в оригіналах і перекладах (із використанням іноземних мов, якими володіють учні);

■ розвивати вміння й навички зв'язного мовлення (усного і писемного) у процесі підготовки різних видів робіт (висловлення власної думки щодо прочитаного, характеристика образу, складання плану твору, написання твору на літературну тему тощо).

Завдання вивчення літератури у 8 – 9 класах (системне читання):

■ дати уявлення про основні літературні епохи, напрями, течії в контексті вітчизняної та світової культури;

■ розкрити жанрово-родовий поділ літератури, навчити розрізняти твори різних родів і жанрів у їхній специфіці;

■ поглибити вміння аналізу та інтерпретації творів літератури із застосуванням основних теоретичних понять;

■ сформувати в учнів вміння виокремлювати компоненти змісту й форми, установлювати зв'язки поміж окремими компонентами твору, визначати їх функції у тексті;

■ навчити школярів зіставляти різні літературні твори, явища, визначати їх художню своєрідність;

■ активізувати інтерес учнів до вивчення літератури в оригіналах і перекладах, розвинути вміння зіставляти оригінали й переклади (за умови володіння відповідною іноземною мовою);

■ сприяти самоствердженню учнів, виробленню у них моральних якостей, громадянської позиції;

■ розвивати вміння й навички зв'язного мовлення (із застосуванням аргументації, елементів дискусії, оцінки щодо прочитаного та ін.);

■ виховувати естетичні почуття та емоції, формувати здібність отримувати естетичне задоволення від прочитаного.

Уміння й навички учнів, набуті протягом 5-9 класів, мають бути поглиблені у процесі подальшого вивчення світової літератури в старшій школі (10-11 класи).

Розвиток творчої активності учнів на уроках літератури зумовлене самим життям. Як допомогти дитині досягнути радості від свого розуму, емоцій, своєї неповторності? Вирішити ці проблеми допоможуть уроки співтворчості, де вчитель і учень, як рівний з рівним, намагаються досягнути в спільній праці вершини прекрасного, де головне місце в роботі надається учневі, враженому від спілкування з текстом. На вчителя покладаються лише організаторські функції: як скерувати роботу, у яке русло спрямувати роздуми, як змусити працювати уяву, фантазію, розумові, пізнавальні творчі здібності, щоб в очах учнів засвітилася радість, щоб у кожного з них з'явилася впевненість у своїх силах.

В.О.Сухомлинський писав: „Дати дітям радість праці, радість успіху в навчанні, збудити в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності”.

Школяр тільки тоді зможе стати особистістю, коли навчиться критично мислити й робити правильний вибір. Тому в усіх класах Лідія Іванівна забезпечує можливість учнів критично мислити, вільно розмірковувати; висловлює віру в здатність кожного учня продовжувати критичні судження.

Дитина тільки тоді зможе стати особистістю, коли буде всебічно розвинена.

Творча особистість завжди володіє високим рівнем знань, має потяг до нового, оригінального. Творча діяльність є її життєвою потребою, а творчий стиль поведінки - найбільш характерний.

Із цього приводу **Лев Толстой наголошував: „Якщо учень у школі не навчиться нічого творити, то й у житті буде тільки наслідувати й копіювати”.**

На уроках світової літератури в 5 класі педагог використовує такі прийоми та форми роботи: уроки-рольові ігри, уроки-мандрівки, уроки-театралізації; інтерактивні методики (захист проекту групою чи поодиночці, де учням можна запропонувати різні завдання: створення кросвордів, ребусів, літературної реклами, літературної вікторини, літературних задач за змістом твору тощо. Використання ігрових технологій на уроці розвиває здатність нестандартно мислити, обирати оптимальний варіант з-поміж декількох можливих – і, як наслідок, набувати нових знань за допомогою вже наявного інформаційного багажу.

Комп'ютерні технології допомагають мені під час проведення уроків та позакласних заходів зі світової літератури в 5-11 класах, бо дають можливість широко використовувати різні види мистецтва.

Так, під час вивчення творчості письменників на уроках та в позаурочний час завдяки засобам мультимедіа стало можливим провести заочні екскурсії місцями, де бували автори, продемонструвати широкий спектр наочності у вигляді слайдів: портрети митців слова та їх батьків, репродукції картин, малюнки художників-сучасників, карти, фотографії, фотокопії документів, ілюстрації до творів авторів, а також переглянути уривки з фільмів... (Дивитися додаток: розробки позакласних заходів та мультимедійну презентацію.)

13. Рекомендації щодо поширення ППД

Досвід роботи розглянуто і схвалено на засіданні педагогічної ради ЗОШ №3 (протокол № ____ від ____ року); обговорено і схвалено на засіданні ради міського методичного кабінету (протокол № ____ від ____ року). Досвід роботи презентовано на міському семінарі вчителів світової літератури й рекомендовано для впровадження в практику роботи педагогів міста.

14. Висновки

Реформування освіти в Україні передбачене не тільки інструктивними листами Міністерства освіти й науки, але й самим часом, дійсністю. Із розвитком комп'ютеризації, телебачення наше суспільство втрачає читача художньої літератури. Проблема вдосконалення уроку світової літератури дискутується стільки ж, скільки існує ця дисципліна, бо урок є основною ланкою навчально-виховного процесу.

На уроках світової літератури в учнів формуються найважливіші соціально-моральні уявлення й орієнтири, вивчення літератури сприяє вихованню суспільно зрілої, активної, творчої особистості. Одним із головних завдань нинішнього вчителя світової літератури є формування особистості через виховання кваліфікованого читача.

Унаслідок цього виникає необхідність удосконалення методики викладання світової літератури в цілому, зокрема ж – оптимізації методичних прийомів і форм шкільного аналізу художнього тексту, спрямованих на досягнення цілісності сприймання шкільного курсу літератури, побудови системи уроків, що допомагає простежити духовне зростання учнів протягом усіх шкільних років під час вивчення різних тем у курсі „Світової література”. Слід активніше використовувати сучасні педагогічні технології: комп'ютеризоване навчання, інтерактивні види і форми роботи, а також різні види мистецтва: музику, живопис, архітектуру, скульптуру, фотографію, театр... Вони збільшують пізнавальну самостійність учнів та мотивують потребу розвитку їхньої читацької культури.

Отже в сучасному суспільстві навчання можна організувати таким чином, що джерелом знань виступатиме не тільки вчитель, а й комп'ютер, телевізор, відео. Комп'ютер у кабінеті – архів інформаційних джерел до уроків світової літератури: тексти художніх творів, аудіокниги, словники, критичні статті, реферати, таблиці, вікторини, кросворди, тести, бібліотека мультимедійних моделей, фонотека, фільмотека, учнівські презентації... Учні, відповідно, повинні вміти осмислювати отриману інформацію, трактувати її, застосовувати в конкретних умовах; водночас думати, розуміти суть речей, вміти висловити особисту думку. Саме цьому сприяють інноваційні технології навчання.

Використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій сприяють реалізації дидактичних цілей відповідно до вимог освітнього стандарту, загальнопедагогічних завдань, пов'язаних із формуванням особистості XXI століття, а застосування їх урізноманітнює традицій-

ні методи, прийоми, види навчальної діяльності, істотно підвищує мотивацію, допомагає розкрити творчі здібності учнів та вчителя.

Та попри всі переваги мультимедіа, упроваджуючи комп'ютерні технології в навчання, слід керуватися критерієм доцільності. Розумне поєднання їх із традиційними методами, формами та прийомами навчання дасть позитивний результат.

За словами Конфуція, „три шляхи ведуть до знань: шлях роздумів – цей шлях найблагородніший, шлях наслідування – найлегший, шлях дослідження – найважчий”.

Та слід пам'ятати, що **„найдосвідченіший педагог ніколи не повинен спинятися на досягнутому, бо якщо немає руху вперед, то неминуче починається відставання”.** Так казав В.О.Сухомлинський, педагогічна спадщина якого займає значне місце в моїй роботі.

Список використаних джерел

1. Анджейчак А. Психолого-педагогічні умови формування творчої особистості дитини в освітньо-виховному закладі. // Обдарована дитина. – 2000. – 5
2. Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади): <http://ae/lib/na-rod.ru>
3. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
4. Баханов К. Що ж таке технологія навчання? // Шлях освіти. – 1999. - №3.
5. Буряк С. Д., Острова Г. О. Інтерактивні й нестандартні уроки зарубіжної літератури. – Харків. Видавнича група „Основа”, 2005
6. Електронна бібліотека „Джерело”: <http://ukrlib.com>
7. Літературна Інтернет-бібліотека школяра: <http://litbook.by.ru>
8. Національна бібліотека України для дітей із віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.Riev.ua>
9. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології. – К., 2004
10. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність. – Тернопіль: Мандрівець, 2009